

знаннями. Суть сказаного можна простежити на прикладі навчання дітей початкової лічби, запропонованого К.Д. Ушинським. За ним, при навчанні не слід поспішати, а йти далі не інакше, як цілком опанувавши попереднє; опанувавши що-небудь, ніколи не залишати його без постійного застосування на практиці.

Важливе значення для досліджуваної нами проблеми має визначене С.Ф. Русовою перше педагогічне дидактичне правило, яке розкриває один із шляхів реалізації наступності: “Завше нове давати у зв’язку зі старим, але треба бути обережним, бо є ризик, що старе – погано усвідомлене; щоб не доводилося ґрунтувати шкільне навчання на занадто вбогому фундаменті неясних думок”. Послідовниця К.Д. Ушинського Є.І. Тіхеєва вирішувала проблему наступності через встановлення зв’язків між методами та прийомами навчання у дошкільному закладі та школі, а також тими знаннями, якими діти опановують у цих суміжних ланках освіти. Між дошкільним закладом та школою, наголошувала вона, повинен існувати міцний внутрішній та зовнішній зв’язок.

А.С. Симонович наголошувала на необхідності встановлення зв’язку між дошкільним закладом, школою та сім’єю. А.С. Симонович підкреслювала, що дошкільний заклад здійснює загальний розвиток дітей, а школа, ґрунтуючись на ньому, його продовжує. Не допускала ігнорування підготовчим навчанням і вихованням і Є.Н. Водовозова, наголошуючи на необхідності розпочинати їх ще з раннього дитинства.

Література

1. Русова С. Вибрані педагогічні твори : У 2 кн. Кн. 1 / За ред. Є.І. Коваленко; Упоряд., передм., прим. Є.І. Коваленко, І.М. Пінчук. – К. : Либідь, 1997. – 272 с.
2. Русова С. Вибрані педагогічні твори : У 2 кн. Кн. 2 / За ред. Є.І. Коваленко; Упоряд., передм., прим. Є.І. Коваленко, І.М. Пінчук. – К. : Либідь, 1997. – 320 с.
3. Симонович А.С. Связь детского сада со школою / А.С.Симонович // Детский сад. – 1867. – № 11–12. – С. 389–398.
4. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О.Сухомлинський. – К. : Рад. школа. – 1969. – 247 с.
5. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори. В 2-х т. / Редкол. Столетов В.М. (голова) та ін. – К. : Рад. школа, 1983. – (Пед. б-ка).Т.2. Проблеми російської школи / під редакцією Пискунова О.І. (відпов. ред.) та інші. – 360 с.

УДК 37.018.3. 47.7. (09)

ЧЕРЕПАНЯ М.Т.

Мукачівський державний університет

ЗАКЛАДИ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ В ЗАКАРПАТТІ ЗА ЧАСІВ ЙОГО ПЕРЕБУВАННЯ У СКЛАДІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

Оптимізація діяльності інтернатних закладів освіти на сучасному етапі можлива тільки на основі ретельного вивчення історичного досвіду, його синтезу з новими науковими дослідженнями, досягненнями педагогічної теорії та практики. Цілком очевидно, що особливої актуальності набувають сучасні наукові дослідження діяльності освітніх закладів інтернатного типу в історико-педагогічному аспекті.

В історико-регіональному аспекті проблеми виникнення, становлення та розвитку інтернатних закладів, дитячих будинків і притулків досліджувалися А. Аблятиповим (становлення та розвиток інтернатних закладів АР Крим у 1920 – 2000 рр.), О. Ільченко (виховання дітей-безпритульників на Полтавщині в 20 – 30 рр. ХХ ст.), Н. Касьяною (боротьба з безпритульністю та бездоглядністю в Донбасі 1943 – 1953 рр.), М. Соловей (діяльність дитячих будинків Донбасу у 1943 – 1965 рр.), та ін. Серед закарпатських науковців питання організації життєдіяльності інтернатних закладів вивчалося Б. Качуром, А. Машкаринець-Бутко, П. Стрічком, М. Талапканичем, В. Химинцем. Разом з тим, слід зазначити, що їхні дослідження переважно інертпретують розвиток закладів інтернатного типу періоду після 1945 р., коли Закарпаття ввійшло до складу Української Радянської Соціалістичної республіки. Однак, проведений аналіз історико-педагогічної літератури, наукових праць дозволяє зробити висновок про те, що на сьогодні в педагогічній науці недостатньо повно розкрито генезу становлення та розвитку закладів інтернатного типу в Закарпатті в період його перебування в складі інших європейських держав, а саме до 1945 р.

Період перебування Закарпаття в складі Чехословаччини ознаменований великою кількістю реформ у різних сферах державного життя: суспільно-політичній (утворення адміністративно-територіальної одиниці – Підкарпатська Русь; створення адміністративних одиниць – рефератів, які відали управлінням різних галузей народного господарства, медицини, освіти; збільшення кількості політичних партій та громадських організацій); соціально-економічній (інвестування в розвиток промисловості, містобудування краю, покращення інфраструктури; земельна реформатошо); культурно-освітній (Чехословацький уряд сферу освіти та шкільництва вважав частиною суспільно-народного, державного і людського організму, за якою стоїть майбутнє народу, держави, людства). Так, розвиток освіти та шкільництва здійснюється під керівництвом Міністерства шкільництва та народної освіти в Празі, а також шкільного реферату в Ужгороді та комісій, які створювалися тимчасовими окружними комітетами у міських управліннях Ужгорода та Мукачева. Міністерством освіти призначено шкільних інспекторів, які виконують адміністративні і наглядові функції. Всього в краї функціонувало 12 шкільних інспекторатів та 2 окремі інспектори для чехословацьких шкіл.

Щодо спеціальних шкіл, які забезпечували соціальну опіку дітей, то перший керівник шкільного реферату в м. Ужгород Йозеф Пешина зазначає, що в Підкарпатській Русі діяли такі освітні заклади, в тому числі й інтернатного типу: школи (класи) допоміжні; школа для глухонімих; школа для сліпих; школа для калік. Він зазначив, що «до перевороту був на території нинішньої Підкарпатської Русі лише державний заклад для глухонімих в Ужгороді і приватний виправний заклад у Севлюші. Після перевороту були перейняті державний заклад для глухонімих в Ужгороді і виправний у Севлюші, з останнього створили державний заклад для дітей з відхиленнями. Була відкрита нова школа для сліпих при державному чехословацькому будинку в Мукачеві й заклад для дітей з відхиленнями Земельної опіки про молодь у Мукачеві. Згідно

закону про допоміжні школи (класи) від 27 червня 1929 р., номер 86/36 були відкриті допоміжні класи в Севлюші, Чинадієві, Сваляві, Ужгороді з підкарпаторуською навчальною мовою і в Чинадієві – з чехословацькою. У грудні 1932 р. в Ужгороді був відкритий Дівочий виховний заклад для морально відсталих дівчат, залишених окружній турботі про молодь, який має наразі 10 вихованок. Його спеціалізація буде розширена на всю Підкарпатську Русь, за потреби навіть на східну Словаччину» [3, с.36]. Також слід зазначити, що саме в період перебування в складі Чехословаччини в 1926 р. в м. Ужгороді була відкрита циганська школа зі словацькою мовою навчання для 56 дітей-циган: «Це була перша вдала спроба в усій Європі щодо постійного навчання циганських дітей. Ця особливість притягує зацікавленість багатьох європейських країн і Америки» [3, с. 9], що сприяла поступовій інтеграції ромських дітей у соціум через освіту та виховання в дитячих притулках.

Однак велику роль у зростанні мережі шкіл відіграли культурно-освітні діячі та педагоги краю, зокрема А. Волошин. Як депутат парламенту Чехословаччини, голова уряду просвітницьких та учительських громадських організацій він ставив питання про відкриття інтернатів для тих дітей з віддалених районів, які хотіли здобувати освіту в містах [2, с. 64-65]. З його ініціативи відкривались школи, хати-читальні, клуби, дитячі будинки, а в м. Ужгороді на власні кошти він разом з професором теології О. Микитою у 1906 р збудував сиротинець на 60 учнів-сиріт Верховини. Пізніше разом із дружиною Іриною в 1933 р. подарував будинок для цього дитячого закладу. Вартість подарунка становила 300 тис. чеських корон. Відтоді установа називалася «Греко-католицький сиротинець«Свята родина». Для того ж сиротинця А. Волошин купив згодом будинок і в м. Хуст [2, с. 237].

Література

1. Кляп М. Педагогічна та освітньо-культурна діяльність А. Волошина в міжвоєнний період (1919-1939) / М. Кляп. – Ужгород : Вид-во В.Падяка, 2001. – 152 с.
2. Сухомлинська О.В Українська педагогіка в персоналіях : Кн. 2 : Навч. посібник / За ред. О. В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – 552 с.
3. Pešina J. Školtvína Podkarpatské Rusi v přítomnosti / J.Pešina. – Praha: Statnínakladatelstvo v Praze, 1933. – 51 str.

УДК 373.2.011.3-051:37.04

ЧЕРЕПАНЯ Н. І.
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ САМООСВІТИ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ

Сучасні вимоги до педагога на перше місце ставлять систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення його теоретичних знань та практичних умінь. Отже, проблема самоосвіти стає все більш актуальною. Завданням методичних служб на даному етапі є максимальне використання творчого потенціалу педагогів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>